

Študentská vedecká aktivita

SEPA MIGRAČNÝ VÍKEND EFEKTY A ZMENY

Iveta Šubová

Sekcia: Financie, bankovníctvo, investovanie

Konzultant: doc. Ing. Hussam Musa, PhD.,

Banská Bystrica
2014

OBSAH

ZOZNAM TABULIEK A OBRÁZKOV	3
ÚVOD	4
1 SINGLE EURO PAYMENTS AREA (SEPA)	5
1.1 Legislatívna úprava SEPA	6
1.2 Časový harmonogram SEPA.....	7
2 SEPA MIGRAČNÝ VÍKEND (SMV)	8
3 EFEKTY A ZMENY SÚVISIACE SO SMV	10
3.1 Efekty a zmeny súvisiace s komerčnými bankami	10
3.1.1 Krátkodobý efekt	10
3.1.2 Dlhodobý efekt	12
3.2 Zmeny v platobných nástrojoch a ich vzájomná komparácia	13
3.2.1 Zmeny v oblasti úhrad	14
3.2.2 Zmeny v oblasti inkás.....	16
3.3 Dopad SMV na koncových užívateľov a obchodníkov	19
3.3.1 Dopad SMV na fyzické osoby.....	19
3.3.2 Dopad SMV na právnické osoby- podniky.....	20
3.3.3 Dopady SMV na obchodníkov	20
ZÁVER	21
POUŽITÉ ZDROJE.....	22

ZOZNAM TABULIEK A OBRÁZKOV

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 SMED termíny	8
Tabuľka 2 Platobné nástroje	14

Zoznam obrázkov

Obrázok 1 Mapa EÚ a Erozóny	5
Obrázok 2 Fázy realizácie SEPA.....	7
Obrázok 3 príklad IBAN.....	15
Obrázok 4 Príklad BIC	15
Obrázok 5 Príklad IB VÚB banky s možnosťou využitia IBAN.....	16
Obrázok 6 Schéma SEPA inkasa	18

ÚVOD

Téma SEPA a SEPA migračného víkendu, ktorý sa uskutočnil 1.-2. februára 2014 sa týka nielen bánk, ich informačných systémov, prípadne zmien v oblasti bezhotovostného platobného styku. Dotýka sa širokej verejnosti. Vplyv na viaceré zainteresované skupiny (najmä obyvateľstvo) aktuálnosť tejto témy bol prvotným podnetom pre jej samotné spracovanie na úrovni ŠVA.

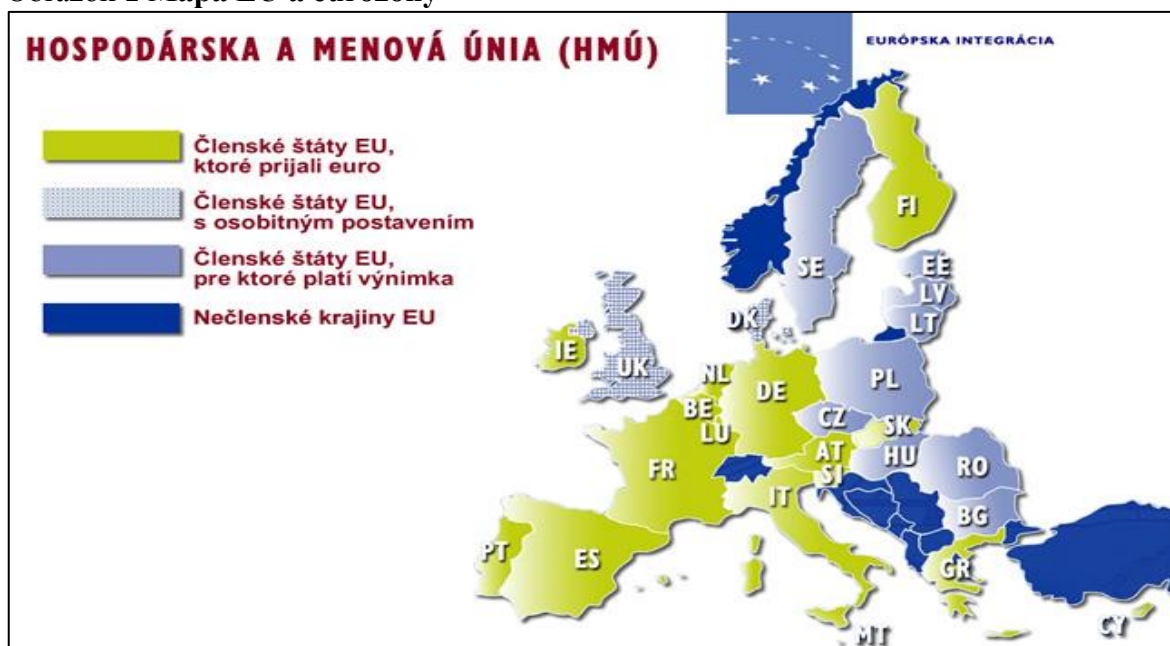
Cieľom tejto práce je stručne definovať pojem SEPA, vymedziť teoretické východiská SEPA migračného víkendu. Hlavným zámerom je však analyzovať vplyv SEPA migračného víkendu na zainteresované skupiny, teda vplyv na banky, obyvateľstvo, podniky, obchodíkov a popísať zmeny týkajúce sa nástrojov bezhotovostného platobného styku.

1 SINGLE EURO PAYMENTS AREA (SEPA)

Prvotným impulzom pre vznik jednotného bezhotovostného platobného priestoru bol vznik a používanie eura v hotovostnom platobnom styku v roku 2002. Môžeme teda povedať, že samotná existencia a používanie eura v rámci eurozóny podnietilo vznik SEPA, ktorá bola pre hladký a efektívny bezhotovostný platobný styk v rámci menovej únie existenčne nevyhnutná.

SEPA môžeme vnímať nielen ako spôsob zabezpečenia hladkého bezhotovostného platobného styku medzi krajinami EÚ, ale rovnako tak aj ako demonštráciu hlavného cieľa Európskej únie, a síce, jednotného trhu v rámci Hospodárskeho spoločenstva. Pre vysvetlenie, pre reálne zabezpečenie jednotného a otvoreného trhu medzi krajinami Európskej únie, je existenčne nevyhnutné zabezpečiť nielen samotnú jednotnú menu, ktorou je euro a tým pádom aj hotovostný platobný styk. Ale najmä systém, ktorý zabezpečí jednotné podmienky bezhotovostného platobného styku v rámci členských krajín EÚ (plus Monako, Lichtenštajnsko, Island, Nórsko, Švajčiarsko). Teda zosúladiť nielen samotné platby a ich pravidlá, ale aj základné podmienky a pravidlá fungovania platobného styku krajín eurozóny pomocou legislatívy. Na obrázku 1 môžeme vidieť členské štáty Hospodárskej a menovej únie.

Obrázok 1 Mapa EÚ a eurozóny

Zdroj: www.euromena.sk, 7.3.2014

„Základným cieľom SEPA je, zjednodušené povedané, faktické zrušenie hraníc pre realizáciu bezhotovostných platieb v mene euro. V rámci SEPA teda budú môcť spotrebitelia, podniky a ďalšie hospodárske subjekty zasielať a prijímať platby v eurách, či už v rámci jednej krajiny alebo medzi jednotlivými krajinami, za rovnakých základných podmienok, práv a povinností a bez ohľadu na to, v ktorej krajine majú vedený platobný účet.“ (www.nbs.sk, 7.3.2014)

Jedným z dôležitých aspektov SEPA je zjednotenie platobných inštrumentov z národnej úrovne na úroveň medzinárodnú, resp. Európskej únie, za predpokladu spoločných pravidiel fungovania. „Realizácia projektu SEPA prinesie do praxe harmonizáciu uskutočňovania miliónov každodenných retailových platieb. Tento harmonizačný proces je podporovaný Európskou komisiou, Európskou centrálnou bankou, národnými centrálnymi bankami, ako aj poskytovateľmi platobných služieb a prinesie nové benefity tak pre spotrebiteľov, ako aj pre podniky, ktoré platby v eurách realizujú.“ (www.nbs.sk, 7.3.2014)

1.1 Legislatívna úprava SEPA

Ako sme už spomínali, pravidlá vzniku a fungovania jednotného bezhotovostného platobného priestoru bolo nutné vymedziť a podložiť v prvom rade legislatívne, resp. prispôbiť legislatívu bezhotovostného platobného styku na národnej úrovni každej členskej krajiny. V rámci Slovenskej republiky sem patia:

- transpozícia smernice o platobných službách – zákon č. 492/2009 o platobných službách,
- nariadenie 260/2012, ktoré stanovuje technické a obchodné podmienky úhrad a inkás v eurách a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie 924/2009,
- možnosť konverzie BBAN na IBAN pre spotrebiteľov- fyzické osoby do 1.2.2016,
- komunikácia s právnickými osobami v XML formáte najneskôr od 1.2.2016 .

XML je technológia podobná technológii HTML, v prípade SEPA sa však jedná o elektronický bankový výpis, ktorý klientom uľahčí automatizované spracovanie bankových výpisov v účtovných systémoch. (www.sbonline.sk, 7.3.2014)

1.2 Časový harmonogram SEPA

Európska platobná rada ¹ rozdelila realizáciu SEPA projektu do troch na seba nadväzujúcich fáz: plánovanie, implementácia, migrácia.

Obrázok 2 Fázy realizácie SEPA

Zdroj: www.ecb.europa.eu, 7.3.2014

1. **Fáza plánovania** (01/2004): jej podstatou bolo navrhovanie nových platobných nástrojov, schém úhrad, inkás a rámcov pre platobné karty. Súvisela však tiež s koncepciou infraštruktúry klíringu, teda zúčtovania a vyrovnania. Boli vypracované štandardy bezpečnostných požiadaviek.
2. **Fáza implementácie** (06/2006): táto fáza bola zameraná najmä na prípravu implementácie nových platobných inštrumentov, štandardov a infraštruktúr SEPA. Nevyhnutnou súčasťou implementačnej fázy bola skúšobná prevádzka. Monitorovania príprav spustenia SEPA sa povinne zúčastnili aj národné orgány zodpovedné za implementáciu a migráciu v jednotlivých krajinách Eurozóny.
3. **Fáza migrácie**: počas tejto fázy sa budú národné platobné schémy používať súbežne s novými SEPA schémami. Koncoví spotrebitelia budú mať k dispozícii doteraz využívané národné nástroje aj nové nástroje SEPA, pričom infraštruktúry klíringu a vyrovnania budú spracovávať platby uskutočňované obidvomi typmi nástrojov. Cieľom migrácie je dosiahnuť postupný samovoľný prechod trhu na nástroje SEPA. Neodlúčiteľnou súčasťou fázy migrácie je aj SEPA migračný víkend.

Po prechodnej fáze migrácie už služby spojené s posielaním a prijímaním eurových platieb založené na súčasných vnútroštátnych schémach úhrad a inkás nebudú zákazníkom k dispozícii.

¹ EPC, resp. European Payment Council

2 SEPA MIGRAČNÝ VÍKEND (SMV)

SEPA migračný víkend, ktorý oficiálne prebiehal 1.-2.2. 2014, je súčasťou tzv. SEPA MIGRATION END DATE (SMED). SMED sú konečné termíny prechodu z národných platobných nástrojov na SEPA platobné nástroje.

Tabuľka 1 SMED termíny

1.2. 2014	SEPA END DATE pre úhrady
	SEPA END DATE pre inkasá
31.10.2016	END DATE pre krajiny mimo Eurozóny
do 1.2.2016	Možnosť konverzie BBAN na IBAN pre klientov- fyzické osoby
od 1.2.2016	Zákaz požadovať BIC od používateľov platobných služieb
	Komunikácia s právnickými osobami jedine správami (bankovými výpismi) vo formáte XML

Zdroj: Platobný styk skriptá 2014, 10.3.2014

SEPA migračný víkend zaradujeme podľa fáz realizácie projektu SEPA (tieto sme si definovali v kapitole 1, podkapitole 1. 2 Časový harmonogram SEPA) do migračnej fázy, súvisí to aj s jeho samotným názvom. No práve od 1. februára 2014 sa nachádzame v tzv. prechodnej fáze, počas ktorej môžeme využívať nové SEPA platobné prostriedky (konkrétne, v oblasti inkás CORE, B2B; a SEPA úhrady²), ale súčasne tak aj doteraz používané národné platobné prostriedky. Prechodná fáza, počas ktorej môže spotrebiteľ využívať oba spôsoby bezhotovostného platobného styku je časovo obmedzená, konkrétne od 1.2.2014- 1.2.2016. Po 1. februári 2016 už budú môcť byť využívané iba SEPA platobné nástroje.

So SEPA migračným víkendom, teda so zavedením SEPA úhrad a SEPA inkás, súvisela potreba inovovať, resp. prispôsobiť aj jednotlivé bankové informačné systémy komerčných bánk, nakoľko SEPA inkasá a SEPA úhrady sú platobné nástroje využívajúce

² CORE je tzv. spotrebiteľské SEPA inkaso

B2B – Business to Business, tzv. podnikateľské SEPA inkaso

odlišné platobné schémy, než dovtedy využívané národné platobné inštrumenty. Zmeny informačných systémov boli potrebné aj kvôli automatickému generovaniu IBAN³ tvaru bankového účtu, ktoré má pomôcť spotrebiteľom- fyzickým osobám lepšie sa adaptovať na zmeny. Bankové informačné systémy niektorých slovenských komerčných bánk boli inovované postupne, resp. ich IT systém bol postavený tak, že neboli nutné veľké zmeny.

Slovenská sporiteľňa fungovala štandardne a klienti nepocítili v súvislosti s prechodom na SEPA žiadne obmedzenia, teda nerealizovala žiadne špeciálne odstávky bankových systémov. Obchodné miesta SLSP boli otvorené v štandardnom čase a platby kartami, výbery z bankomatov alebo služby IB neboli nijako limitované. ČSOB informovala iba o miernom obmedzení. Pobočky poskytovali služby bez obmedzenia. Platobné karty, výbery z bankomatov, hotovostné a zmenárenské operácie vrátane ČSOB nonstop liniek boli naďalej plne dostupné. Vyskytli sa však určité obmedzenie, a to v rámci elektronického bankovníctva, od piatku od desiatej večer do soboty do piatej ráno. (www.banky.sk, 10.3.2014)

Niektoré komerčné banky však museli meniť svoje informačné systémy do hĺbky. Práve preto niektoré z nich ohlásili odstávku už 31.1.2014.

UniCredit Bank ohlásila naplánovanú odstávku elektronických kanálov od piatku 31. Januára, od pol deviatej večer, do nedele 2. februára do desiatej večer. Pobočky banky cez víkend vykonávali len poradenskú činnosť a preberali platobné príkazy. Pre klientov to znamenalo, že počas uvedeného víkendu nemohli používať elektronické bankovníctvo, realizovať bezhotovostné platby ani hotovostné operácie, vrátane zmenárenských. Odstávku mala aj VÚB banka. Od piatku od pol ôsmej večer do pondelka do ôsmej ráno nemohli jej klienti využívať služby internet bankingu, mobil bankingu, e-Platieb, Kontaktu a taktiež platby cez Viamo. Od piatku od šiestej večer až do konca víkendu boli zatvorené aj obchodné miesta VÚB banky. Avšak, prípadе Všeobecnej úverovej banky mohli jej klienti platiť kartou a vyberať peniaze z bankomatu bez obmedzenia. Internet banking v OTP Banke bol v piatok dostupný do pol druhej poobede, pričom po druhej hodine poobede bol následne nedostupný až do nedele, kedy ho banka opäť spojajzdnila o ôsmej ráno. Proces migrácie však nemal dopad na transakcie uskutočnené prostredníctvom bankomatov a platobných kariet, ktoré fungovali štandardne bez obmedzení. (www.banky.sk, 10.3.2014)

³ **IBAN**, teda INTERNATIONAL BANK ACCOUNT NUMBER – medzinárodný číslo bankového účtu, ktoré obsahuje 34 alfanumerických znakov. Počet znakov je v každej krajine odlišný.

3 EFEKTY A ZMENY SÚVISIACE SO SMV

Prvotným zámerom pri výbere tejto témy ŠVA bolo popísanie efektov a zmien súvisiacich so SEPA migračným víkendom v prípade konkrétnej komerčnej banky. Zámerom bolo popísať dopady na TATRA banku, ktorú z hľadiska kvality bankového informačného systému radíme na popredné miesta v rámci Slovenskej republiky. Avšak neochota poskytnúť konkrétne kvantifikovateľné údaje, resp. fakt, že táto komerčná banka (a rovnako tak aj ostatné komerčné banky na Slovensku) nemá do dnešného dňa údaje o nákladoch spojených so SEPA migračným víkendom, ani iných dopadoch spojených so SMV, sme od tohto konceptu upustili.

Hlavným cieľom tejto práce je poukázať a analyzovať efekty a zmeny súvisiace so SEPA migračným víkendom v rámci Slovenskej republiky. V tejto kapitole postupne poukážeme na dopady SMV na komerčné banky pôsobiace v rámci slovenského bankového sektora. Popíšeme zmeny v platobných nástrojoch a budeme sa venovať ich komparácii s platobnými inštrumentmi, ktoré boli využívané doteraz. V neposlednom rade poukážeme na vplyv zavedenia SEPA platobných nástrojov na konečných spotrebiteľov- teda najmä fyzické, ale aj právnické osoby, rovnako tak aj na obchodníkov.

3.1 Efekty a zmeny súvisiace s komerčnými bankami

Dopad SEPA migračného víkendu na komerčné banky môžeme členiť z dvoch hľadísk:

1. Krátkodobý efekt, týkajúci sa konkrétne dní, počas ktorých sa realizoval SEPA migračný víkend.
2. Dlhodobý efekt, týkajúci sa napr. výpadku niektorých stálych bankových poplatkov plynúcich z transakcií bezhotovostného platobného styku, a pod.

3.1.1 Krátkodobý efekt

Ako sme už spomínali v predchádzajúcej, 2.kapitole, venujúcej sa konkrétne teoretickým východiskám SEPA migračného víkendu. Mnohé banky museli v súvislosti s 1. februárom 2014, a síce s tzv. prechodnou fázou zmeniť, resp. inovovať svoj

informačný systém. Prispôbiť ho už spomínaným novým SEPA platobným inštrumentom, novým schémam platieb, ktoré vyplývajú z existencie nových platobných nástrojov. Rovnako tak prispôbiť, resp. zabezpečiť automatické generovanie IBAN tvaru čísla bankového účtu, ktoré je pre fyzické osoby dostupné do spomínaného 1.februára 2016.

Z tohto hľadiska pre ne SMV predstavoval nárast variabilných nákladov, spojený so zaplatením informatikov, ktorí sa venovali inovácii, resp. novému konceptu bankového informačného systému. Prírastok variabilných nákladov za toto obdobie sa nám vyčíslit' nepodarilo, nakoľko nám žiadna z komerčných bánk nebola schopná dodať potrebné materiály. Môžeme však predpokladať, že náklady spojené s prácami informatikov boli nárazovými, vysokými, no jednorazovými nákladmi, ktoré sú vo svojej podstate z dlhodobého hľadiska návratné vo forme úspor plynúcich z inej formy transakcií.

Druhým pohľadom na vec, a síce z ekonomického hľadiska, sú náklady obetovaných príležitostí, súvisiace s nedostupnosťou niektorých bankových služieb. Najmä v prípade bánk, ktoré obmedzili v dňoch 1.2.-2.2. 2014 svoju činnosť vo výraznej miere. Príkladom bola nedostupnosť služieb napr. vo Všeobecnej úverovej banke, a.s., ktorej nielen sieť pobočiek bola počas týchto dní zatvorená, ale väčšina služieb bezhotovostného platobného styku, ako aj hotovostného platobného styku, bola obmedzená. Podobne tak bolo aj v prípade OTP banky a UniCredit bank.

Potenciálny možný spôsob kvantifikovania nákladov obetovaných príležitostí vidíme v rozdiеле medzi priemerným počtom transakcií uskutočnených v týždni, ktorý predchádzal SEPA migračnému víkendu a priemerným počtom transakcií vykonaných v týždni, kedy prebehol samotný SMV. Pričom by sme však museli do transakcií zahrnúť všetky transakcie súvisiace so službami, ktoré boli počas SMV obmedzené, špecificky pre každú komerčnú banku. Teda bez predpokladu využitia všeobecne platného vzorca.

Objektívnosť, pravdivosť a výpovedná schopnosť získaných údajov o nákladoch obetovaných príležitostí by v tomto prípade závisela práve od zahrnutia všetkých potenciálnych transakcií vyplývajúcich z obmedzených služieb.

Z krátkodobého hľadiska však aj samotná edukácia klientov, teda konečných spotrebiteľov, propagácia zmien v bezhotovostnom platobnom systéme, vyplývajúcich zo SEPA migračným víkendom a jeho medializácia, predstavujú pre komerčné banky náklady.

Z krátkodobého hľadiska teda môžeme hovoriť o zvýšení nákladov, resp. znížení ziskovosti bánk v krátkom časovom horizonte, teda negatívnom vplyve.

3.1.2 Dlhodobý efekt

Z dlhodobého hľadiska sa dá hovoriť ako o negatívnom vplyve, teda výpadku niektorých stálych poplatkov plynúcich zo služieb súvisiacich so starými národnými platobnými nástrojmi. Rovnako však aj o pozitívnom vplyve, ktorý súvisí s úsporou transakčných nákladov najmä platieb týkajúcich sa zahraničia.

Dlhodobý efekt súvisiaci s už spomínanými úsporami transakčných nákladov, je spojený s návratnosťou samotných jednorazových investícií počas SEPA migračného víkendu.

Medzi zmeny, ktoré sa budú prejavovať v dlhšom časovom horizonte môžeme zaradiť efektívnejší a hlavne rýchlejší pohyb kapitálu, či už doma alebo v zahraničí. Kedy prostredníctvom SEPA úhrad bude kapitál prúdiť v rámci jednej komerčnej banky do niekoľkých desiatok minút a v rámci zahraničia do 24 hodín. Rýchly pohyb kapitálu predstavuje možnosť jeho efektívnejšieho využívania.

Jedným z aspektov vplyvu SEPA na bankový sektor je aj samotné zjednotenie pravidiel pre platby doma a v zahraničí, v svojej podstate jednoduchší spôsob pohybu kapitálu, čo, ako sme už spomínali, predstavuje úsporu čaru nielen pre banky, ale aj pre klientov a v neposlednom rade aj úsporu plynúcu z výpadku nákladov na pohyb kapitálu v zahraničí. So zjednotením pravidiel súvisí aj expanzia na nové trhy, resp. rozšírenie pôsobiska z relatívne malého priestoru (štát) do priestoru v podstate bez hraníc⁴. SEPA teda umožňuje komerčným bankám zvýšiť ich konkurenčnú schopnosť z úrovne národnej na úroveň európsku.

Zjednotenie pravidiel platných pre bezhotovostný platobný styk v rámci EÚ zabezpečí tiež vyššiu transparentnosť a dostupnosť informácií o transakciách, napri. Aj v boji proti praniu špinavých peňazí.

⁴ Bez hraníc v rámci Európskej únie + Island, Lichtenštajnsko, Švajčiarsko, Monako.

3.2 Zmeny v platobných nástrojoch a ich vzájomná komparácia

Zmeny súvisiace s bezhotovostným platobným stykom v rámci komerčných bánk súvisia s konkrétnymi platobnými nástrojmi, a sice úhradami a inkasami. Tieto sa od 1.2.2014 využívajú súbežne so SEPA platobnými nástrojmi, teda SEPA úhradou a SEPA inkasami.

- *Úhradové operácie*: sú operácie, kedy podnet na samotnú platbu vychádza od majiteľa bankového účtu. V tomto prípade dáva klient (dlžník) pokyn banke, aby z jeho účtu previedla finančné prostriedky v stanovenej výške na bankový účet iného majiteľa (veriteľa). Konkrétnym nástrojom je príkaz na úhradu. Vo všeobecnosti poznáme dva druhy príkazov, jednorazový a trvalý príkaz na úhradu.
- *Inkaso*: nástroj, ktorý je určený na úhradu platieb opakujúcich sa v pravidelných časových intervaloch, ktorých výška sa v priebehu účinnosti súhlasu mení spravidla v deň splatnosti, pričom príjemca (veriteľ) musí na účet platiteľa (dlžníka) odosielať výzvy, tzv. príkazy na inkaso. Nevyhnutnosťou je zriadenie platného súhlasu s inkasom v prípade platcu, ktorý je najčastejšie využívaný pri úhrade telekomunikačných poplatkov, nájomného, poistného, a iné.

SEPA platobné nástroje:

- *SEPA úhrada*: ktorá je vo svojej podstate postavená na rovnakom princípe, ako doteraz využívané úhrady. Rozdielny je však formát čísla účtu, ktorý pri úhrade zadávame.
- *SEPA inkasá*: tieto nástroje bezhotovostného platobného styku budú realizované v dvoch schémach. Jednou je *SEPA podnikateľské inkaso* (Business to Business, B2B), pričom tento platobný nástroj budú môcť využívať iba právnické osoby, teda podniky, firmy a pod. Druhá je *SEPA spotrebiteľské inkaso* (CORE), ktoré je určené predovšetkým na už spomínané platby za služby, ktoré prebiehajú medzi poskytovateľom služby a občanom SR. Tento platobný nástroj však môžu využívať aj právnické osoby.

Tabuľka 2 **Platobné nástroje**

Národné platobné nástroje:	SEPA platobné nástroje:
ÚHRADA	SEPA ÚHRADA
INKASO	SEPA PODNIKATEĽSKÉ INKASO
	SEPA SPOTREBITEĽSKÉ INKASO

Zdroj: vlastné spracovanie

V tabuľke 2 môžeme vidieť národné nástroje platobného styku a SEPA inštrumenty.

3.2.1 Zmeny v oblasti úhrad

Zmeny týkajúce sa úhrad súvisia hlavne v spôsobe a formáte ich zadávania. Pri bežných príkazoch na úhradu boli nutnými údajmi číslo bankového účtu veriteľa a kód banky, v ktorom má veriteľ vedený svoj účet.

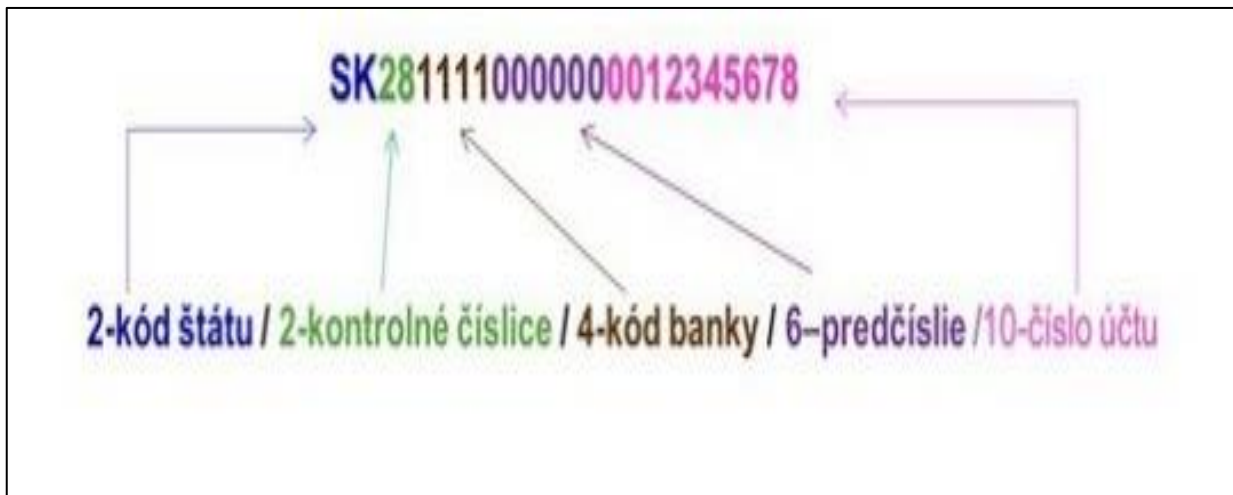
V súčasnosti, nakoľko sa nachádzame v prechodnej fáze, počas ktorej môžeme súbežne používať bežné úhrady spolu so SEPA úhradami, môžeme zadať IBAN číslo nášho účtu spolu s kódom banky, avšak, pokiaľ IBAN účtu veriteľa nepoznáme, zadávame iba BBAN, pričom banka pomocou svojho software automaticky vygeneruje tvar IBAN. Toto pravidlo však platí jedine v prípade fyzických osôb. Právnické osoby musia pri zadávaní platieb používať tvar IBAN.

Pri SEPA platbách je teda nutné poznať IBAN, BIC⁵, a fakt, že SHA⁷ poplatky platí príkazca platby, poplatky korešpondenčných bánk a banky príjemcu zase príjemca platby

⁵ BIC, tzv. BANK IDENTIFIER CODE: jedná sa o kód banky platiteľa a príjemcu, ktorý môže mať tvar 8/11 miestneho alfanumerického kódu.

⁶ V rámci SR nie je povinné

Obrázok 3 **Príklad IBAN**

Zdroj: www.banky.sk, 13.3.2014

Na obrázku 3 môžeme vidieť príklad IBAN čísla účtu v rámci Slovenskej republiky, a popis jeho štruktúry. Začiatok IBA tvorí kód štátu, v ktorom je bankový účet vedený, za ním nasleduje kontrolný kód. Tretí v poradí je štvormiestny kód banky, ktorý sme zvykli zadávať pri príkaze na úhradu v prípade národných platobných inštrumentoch. Za kódom banky nasleduje šesťmiestne predčísle účtu a posledné v poradí je desaťmiestne číslo účtu.

Obrázok 4 **Príklad BIC**

Zdroj: www.banky.sk, 13.3.2014

Obrázok 4 nám demonštruje štruktúru BIC kódu. Na prvom mieste je štvormiestny kód banky, druhý je dvojmiestny kód štátu. Tretí v poradí je dvojmiestny kód miesta a posledný je trojmiestny kód pobočky.

⁷ **SHA**, skratka od anglického shared, teda zdieľané. Jedná sa o druh poplatkov, kedy platca hradí poplatky svojej banke a príjemca tiež, svojej banke, prípade korešpondenčným bankám.

Obrázok 5 Príklad IB VÚB banky s možnosťou využitia IBAN

The screenshot shows a mobile application interface for IB VÚB. At the top, under 'My account*', there is a white bar displaying 'SK17..2 [redacted] (EUR) S...' with an orange diamond icon. Below this is a 'Partner' section with a white input field and an orange diamond icon. The main section has two expandable options: 'I know IBAN' (with an upward arrow icon) and 'I do not know IBAN' (with a downward arrow icon). Under 'I know IBAN', there is a label 'Beneficiary's acc. no.' and a white input field. Below 'I do not know IBAN' is a label 'Beneficiary's name' and a white input field. At the bottom, the label 'Amount*' is visible.

Zdroj: vlastné spracovanie

Na obrázku 5 môžeme vidieť príklad mobilnej aplikácie elektronického bankovníctva Všeobecnej úverovej banky s možnosťou zadania IBAN. Vo vrchnej časti máme číslo nášho bankového účtu, pod ním je pole partner, kde sa nachádzajú najčastejšie využívané čísla účtov. Pod ním sú polia voľby. V prípade Všeobecnej úverovej banky sa v tejto aplikácii nachádzajú políčka I KNOW IBAN, resp. poznám IBAN. V tomto prípade zadávame číslo bankového účtu v medzinárodnom tvare využívajúc IBAN. Pod ním sa nachádza pole I DO NOT KNOW IBAN, resp. nepoznám IBAN príjemcu, kedy zadávame číslo účtu v zaužívanom BBAN tvare, pričom v tomto prípade si IBAN tvar systém vygeneruje automaticky. Na potvrdení o zadaní platby sa už vo všeobecnosti objavuje formát IBAN.

3.2.2 Zmeny v oblasti inkás

Doteraz používané inkaso nahradia hneď dva typy inkás, a síce už spomínané SEPA spotrebiteľské inkaso, tzv. CORE inkaso a SEPA podnikateľské inkaso (B2B).

Súčasnú inkaso, resp. jeho schéma funguje na princípe udeľovania mandátov DMF⁸. Naopak, v prípade SDD⁹ udeľuje mandát na inkaso platiteľ priamo príjemcovi princíp CMF¹⁰. (www.sberbank.sk, 13.3.2014)

SEPA inkaso, resp. SDD, je bezhotovostná platba v eurách v rámci jednotnej oblasti platobného styku. Realizuje sa na základe platobného príkazu od príjemcu platby. Podmienkou pre vystavenie SEPA inkasa je podpísanie tzv. mandátu medzi príjemcom a platiteľom. Mandát je vyjadrením súhlasu a autorizácie danej platiteľom príjemcovi, umožňuje uskutočňovať inkaso z určeného účtu platiteľa. Platiteľ (mandát) dáva na realizáciu SEPA inkasa povolenie nie banke, ako to bolo doteraz, ale priamo príjemcovi platby. Pri prechode na SEPA formát nie je na strane platiteľa potrebná žiadna aktivita, súhlasy s inkasom zriadené pred 1.2.2014 zostávajú naďalej v platnosti. Spoločnosti (inkasanti), ktoré majú záujem o úhradu svojich pohľadávok cez SEPA inkasá, musia požiadať o pridelenie tzv. identifikátora príjemcu¹¹, pričom bude toto číslo slúžiť na autorizáciu inkasa spracovateľskou bankou namiesto čísla účtu príjemcu, ktoré je používané v súčasnosti. V podmienkach Slovenskej republiky je identifikátor príjemcu vydávaný NBS.

Ďalšou zo zmien súvisiacich so SEPA inkasami je fakt, že inkasantom sa už môže stať aj fyzická osoba. Tento spôsob platieb môže byť využívaný v prípade prenajímania nehnuteľnosti, konkrétne pri platbách nájomného. „Systém ale bude chránený voči zneužitiu a výšku platieb si budú môcť ľudia rovnako ako doteraz limitovať. Firmám by nové pravidlá mali zjednodušiť prácu.“ (www.nbs.sk, 13.3.2014) V prípade, že bude mať klient záujem inkasovať, musí kontaktovať svoju banku, ktorá mu sprostredkuje pridelenie CID - identifikátor kreditora (príjemcu) od NBS. CID je povinnou náležitosťou SDD, ktorá slúži k jednoznačnej identifikácii príjemcu inkasa. Držiteľom CID môže byť právnická, ale rovnako tak aj fyzická osoba, ktorá aktívne využíva SEPA inkaso.

„Podľa pravidiel pre SEPA inkasá sa CID skladá z ISO kódu príslušnej krajiny, kontrolných čísiel, prípadnej špecifikácie obchodných aktivít príjemcu a až 28 čísiel je vyčlenených pre národný identifikátor príjemcu. V existujúcej domácej schéme inkás v SR sa doposiaľ takýto identifikátor nepoužíval.“ (www.sberbank.sk, 13.3. 2014)

⁸ **DMF**, tzv. debtor mandate flow, je mandát, resp. povolenie na inkaso, ktoré udeľuje platiteľ svojej banke.

⁹ **SDD**, tzv. SEPA DIRECT DEBIT, všeobecný názov pre SEPA inkasá.

¹⁰ **CMR**, tzv. creditor mandate flow

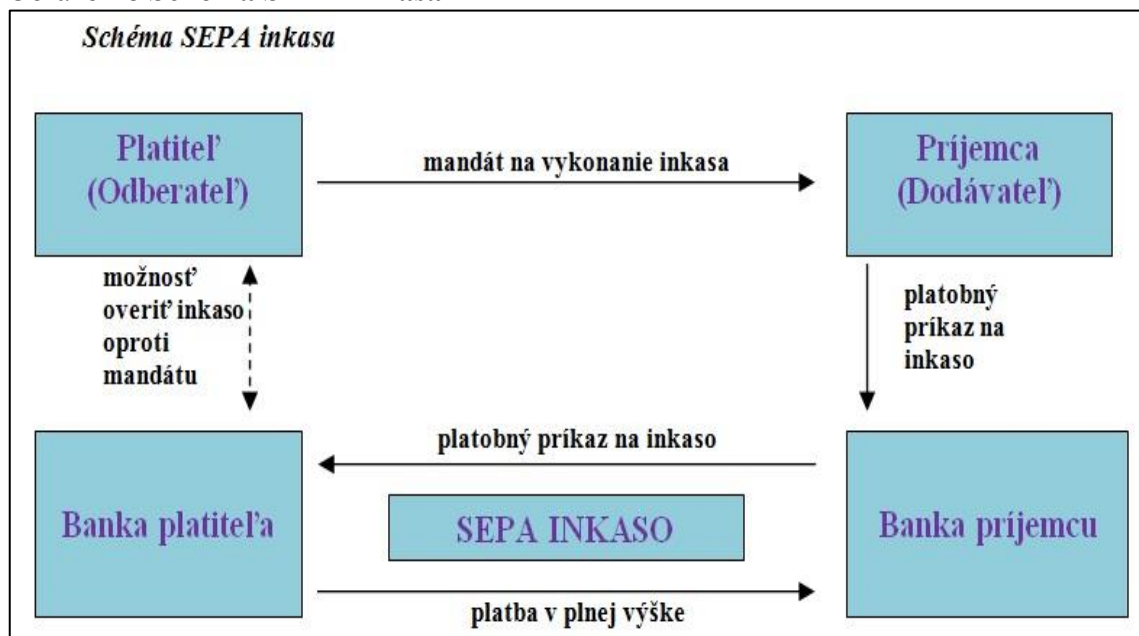
¹¹ **CID**, tzv. Creditor Identifier

Princípy fungovania SEPA inkás:

- mandát udeľuje platiteľ priamo príjemcovi úhrady, teda nie banke,
- výzvu na SEPA inkaso zasiela banka prijímateľa) banke platiteľa
- banka platiteľa musí obrzáť výzvu na SEPA inkaso od banky príjemcu úhrady
- suma SEPA inkasa je zúčtovaná z účtu platiteľa v deň splatnosti jedine za podmienky, že sa na účte platiteľa nachádza dostatočný objem finančných prostriedkov; v prípade nedostatočného finančného krytia na účte platiteľa banka odmietne vykonať úhradu inkasa.

Pri komparácii vnútroštátneho platobného inštrumentu, resp. inkasa so SEPA inkasom môžeme zaregistrovať, že pri platbách prostredníctvom SDD sa nachádzajú nové polia pre CID A UMR¹². Ako sme už spomínali, v prípade, že na účte platiteľa nie sú finančné prostriedky v dostatočnom objeme, inkasná platba je automaticky zamietnutá. Ruší sa teda možnosť opakovania platby. Avšak, so SEPA inkasom pribudne aj možnosť zasielania inkás do zahraničia, ktorá do 1. februára 2014 nebola možná.

Obrázok 6 Schéma SEPA inkasa

Zdroj: www.cfo.sk, 14.3.2014

¹² **UMR**, tzv. UNIQUE MANDATE REFERENCE; jedná sa o jedinečnú referenciu mandátu, ktorá slúži ako identifikácia inkasného vzťahu., pričom je dohodnutá v zmluve medzi platiteľom a príjemcom.

3.3 Dopad SMV na koncových užívateľov a obchodníkov

SEPA migračný víkend mal dopad na viacero zainteresovaných skupín, medzi ktoré patria fyzické osoby, právnické osoby – podniky a obchodníci.

3.3.1 Dopad SMV na fyzické osoby

Dopad SEPA migračného víkendu na koncových užívateľov- fyzické môže byť pozitívny, ale rovnako tak aj negatívny. Negatívum vidíme z krátkodobého hľadiska v zmätenosti používateľov elektronického bankovníctva v zmysle zadávania, resp. nezadávania IBAN. Tento názor však nemusí byť považovaný za relevantný, nakoľko banky sú v tomto prípade klientom - fyzickým osobám nápomocné v zmysle automatického generovania formátu IBAN. V praxi sa však často stretávame s názorom hlavne staršej generácie občanov, ktorý vidia zavedenie SEPA platobných nástrojov ako zbytočnú komplikáciu. Tento fakt však súvisí s ich nedostatočnou edukáciou v danej oblasti a neznalosťou problematiky.

Za pozitívne aspekty zavedenia SEPA platobných nástrojov môžeme považovať aj to, že spotrebitelia už nebudú nútení vlastniť viacero bankových účtov, aby mohli presúvať finančné prostriedky smerom do zahraničia alebo naopak. Budem im stačiť jeden bankový účet, pričom z tohto účtu budú môcť realizovať úhrady a inkasá v eurách kedykoľvek a kdekoľvek v Eurozóne, tak, ako by zadávali vnútroštátne platby. Túto výhodu zúročia najmä ľudia pracujúci v zahraničí, resp. študenti študujúci mimo Slovenskej republiky, keďže už nebude nutné, aby si vytvárali účet doma i v cudzine. Nakoľko im SEPA platobné inštrumenty umožnia platiť napr. za nájomné svojim deťom študujúcim v zahraničí, zaplatiť si ubytovanie na zahraničnej dovolenke alebo platiť za služby poskytované európskymi podnikmi.

Efektívnejšie bude aj používanie platobných kariet, pretože spotrebitelia budú môcť hrať všetky platby v eurách jednou kartou. Nebude teda nutné nosiť pri sebe vysoký obnos peňazí v hotovosti, čo pre človeka predstavuje veľké pozitívum z hľadiska bezpečnosti, resp. rizika možnej krádeže.

Služby spojené so SEBA platobným inštrumentárium bude možné poskytovať zákazníkom bez ohľadu na štátne hranice, v rámci celej Európskej únie. Cieľom SEPA a bankového sektora je využívanie SEPA platobných nástrojov najmä v elektronickej forme, s čím súvisí aj prechod na XML formát, elektronické fakturácie, využívanie

mobilných aplikácií, elektronického bankovníctva a tým zjednodušenie narábania s prostriedkami na bankovom účte. (www.nbs.sk, 17.3.2014)

3.3.2 Dopad SMV na právnické osoby- podniky

Hlavným pozitívom týkajúcim sa SEPA migračného víkendu a zavedenia SEPA úhrad a SEPA inkás je využívanie jedného bankového účtu, nakoľko všetky platby budú môcť byť vďaka SEPA platobným nástrojom zadávané centrálné z jedného účtu. Pre podniky, ktoré vlastnia dcérske podniky v zahraničí, resp. ich podnikateľská činnosť siaha za hranice jedného štátu to predstavuje značné zefektívnenie využívania ich finančných prostriedkov, či už z hľadiska likvidity, kedy budú môcť uhrádzať faktúry v rekordne krátkom čase, rovnako tak aj obdržať platby zo zahraničia bez zbytočného čakania.

Jeden bankový účet však znamená aj úspory transakčných, bankových nákladov. K zefektívneniu prispeje aj samotný XML formát elektronického bankového výpisu, ktorý zjednoduší vedenie prostriedkov v účtovníctve, spolu s elektronickými faktúrami a elektronickým priradovaním platieb k faktúram. Všetky tieto služby nie len ušetria podnikom čas, ale zabezpečia optimálnejšie spracovanie platieb, navyše v rekordne krátkom čase. (www.nbs.sk, 20.3.2014)

3.3.3 Dopady SMV na obchodníkov

Čoraz častejšie sa stretávame s ľuďmi, ktorí u obchodníkov platia platobnými kartami, nakoľko to považujú za bezpečnejšie a rýchlejšie.

Obchodníci budú môcť spracovávať všetky platby vykonané platobnými kartami, kompatibilné so SEPA, cezhranične ako aj vnútroštátne. V prostredí SEPA si obchodníci budú môcť na spracovanie platieb vybrať ktoréhokoľvek príjemcu v eurozóne. Tým pádom sa zvýši konkurencia a znížia sa transakčné náklady.

POS¹³ budú v rámci SEPA čoraz viac štandardizované. Práve vďaka tomu bude k dispozícii väčší výber poskytovateľov terminálov a obchodníci budú môcť pomocou jedného terminálu prijímať viac druhov kariet. Zvýšenie konkurencie medzi poskytovateľmi terminálov by mohlo tiež prispieť k zníženiu poplatkov pre obchodníkov.

¹³ Platobné terminály

ZÁVER

V rámci analýzy dopadov SEPA migračného víkendu, ktorá bola hlavným cieľom tejto práce sme dospeli k viacerým poznatkom. Zistili sme, že SEPA migračný víkend mal ako pozitívne dopady, tak aj negatívne. V krátkodobom horizonte považujeme za pozitívne najmä skrátenie doby pohybu finančných prostriedkov a to konkrétne z niekoľkých dní na 24 hodín, čo sa týka platieb do/zo zahraničia, alebo platieb z iných komerčných bánk. Čo sa týka úhrad v rámci jednej komerčnej banky, tie sú zúčtované do niekoľkých minút.

V dlhodobom horizonte považujeme za veľkú výhodu najmä zjednotenie pravidiel upravujúcich platobný styk, väčšiu transparentnosť bankového sektora, zníženie nákladov spojených so zahraničnými platbami. Zvýšenie počtu POS terminálov, teda bezpečnejšie platenie doma i v zahraničí, a iné.

Za jediné reálne negatívum v tomto prípade považujeme zvýšenie nákladov komerčných bánk v súvislosti so SEPA migračným víkendom, ako aj spomínané náklady obetovaných príležitostí. Môžeme však s určitosťou povedať, že samotná SEPA a SEPA migračný víkend priniesli veľmi efektívne a hodnotné zmeny bezhotovostného platobného styku, ktoré jednoznačne zatienili dočasné negatívne aspekty spojené s implementáciou SEPA platobných inštrumentov.

POUŽITÉ ZDROJE

- **Doc. Ing. Hussam Musa, PhD.:** Platobný styk 2014, 2. Prednáška SEPA (študijné materiály)
- **Jednotná oblasť platieb v eurách (SEPA)- brožúra ECB** dostupná na:
http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/sepa_brochure_2009sk.pdf
- <http://www.nbs.sk/sk/platobne-systemy/sepa/zakladne-informacie-o-sepa>
- <http://www.nbs.sk/sk/platobne-systemy/sepa>
- <http://www.euromena.sk/eurozona/9418s>
- <http://www.sbaonline.sk/sk/presscentrum/aktuality/sepa-narodny-format-xml-vypisu.html>
- <http://banky.sk/43262-sk/banky-budu-mat-cez-vikend-obmedzene-sluzby-kvoli-sepa.php>
- <http://tlacovespravy.wordpress.com/2014/01/27/migracny-vikend-projekt-sepa-klienti-bank-nebudu-moct-1-a-2-februara-2014-vyuzivat-elektronicke-bankovnictvo-ani-hotovostne-operacie/>
- <http://www.nbs.sk/sk/informacie-pre-media/rozhovory-a-prispevky-v-mediach/2013/rozhovor-s-petrom-holickom-generalnym-riaditelom-platobneho-styku-nbs-sepa-zmeny-v-bezhotovost>
- <http://www.sberbank.sk/sk/info/sepa>
- http://www.cfo.sk/articles/sepa-uhrada-a-inkaso-dnes-novinka-zajtra-standard#.U0A5Xah_uGc
- http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Rozhovory/2013/OPH_9-2013_sepa4-6.pdf